

ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ.....

ΤΜΗΜΑ.....

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ.....

ΒΑΘΜΟΣ.....

Τι σχέση έχει ο πλούτος με την ευτυχία;

Μια φορά και έναν καιρό, λέει το παραμύθι, μια μεγάλη εταιρεία χάρισε λίπασμα σε χωρικούς της Αφρικής για να διπλασιάσουν τη σοδειά τους. Αυτό και έγινε. Οι επιχειρηματίες πίστεψαν ότι είχαν σπείρει τους σπόρους της αποτελεσματικής γεωργίας. Αλίμονο, όμως, την επόμενη χρονιά οι χωρικοί δε φύτεψαν τίποτε. «Γιατί δε φυτεύετε;» ρώτησαν οι επιχειρηματίες. Οι χωρικοί θεώρησαν ανόητη την ερώτηση. «Η τελευταία σοδειά διπλασιάστηκε» απάντησαν, «μας φτάνει για να θρέψουμε τις οικογένειες μας ως του χρόνου». Αληθινή ή όχι αυτή η ιστορία δείχνει με το χαρακτηριστικότερο τρόπο τις διαφορετικές απαντήσεις του καθενός στην ερώτηση: πόσα χρειάζεται ο άνθρωπος; Άλλοι απαντούν «Αρκετά για να ζήσει», άλλοι: «Όσο περισσότερα γίνεται». Οι τελευταίοι σίγουρα πλουτίζουν. Άραγε γίνονται και ευτυχισμένοι;

Εύκολα επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι πλούτος και ευτυχία συνήθως δεν πάνε μαζί. Όποιος επισκέπτεται την Ευρώπη απορεί με τα σοβαρά πρόσωπα και τα σουφρωμένα φρύδια των ανθρώπων στις πιο ευημερούσες χώρες. Στη Λατινική Αμερική, συχνά μαγεύεται από το γέλιο και την ευτυχία που βλέπει ακόμη και στους φτωχότερους. Κατά τη δεκαετία του '80, ζητήθηκε από Δυτικοευρωπαίους να απαντήσουν στη «μητέρα όλων των ερωτήσεων»: είστε ευτυχισμένοι; Οι Γερμανοί, -οι πλουσιότεροι- αποδείχτηκαν οι πιο δυστυχισμένοι. Οι Ιρλανδοί και οι Πορτογάλοι -οι φτωχότεροι- φάνηκαν οι πιο ευτυχισμένοι. Το 1998 παγκόσμια έρευνα της Agnus Reid Group κατέληξε στη διαμόρφωση ενός Δείκτη Ελπίδας ζητώντας από τους ανθρώπους να απαντήσουν πόσο αισιόδοξοι ένιωθαν για το μέλλον. Η αισιόδοξια κυριάρχησε στην Ευρώπη, ιδιαίτερα στις χωρεί εκατέρωθεν του Ρήνου. Στη Γερμανία (κατά κεφαλή ΑΕΠ 28.000 δολάρια), μόλις το 18% των ερωτηθέντων έβλεπαν το μέλλον με προσμονή και στη Γαλλία (26.000 δολάρια) το αντίστοιχο ποσοστό έφτανε το 17%. Αντίστοιχα, Νότια Αφρική (3.500 δολάρια) και Βραζιλία (4.400 δολάρια) τοποθετήθηκαν στο 42% και 64% του Δείκτη Ελπίδας.

Δεν είναι καινούριο το συμπέρασμα ότι η σχέση μεταξύ υλικής ευημερίας και συναισθηματικής ισορροπίας είναι μάλλον αντιστρόφως ανάλογη. Όταν ο ξυλουργός από τη Γαλιλαία διακήρυξε ότι «ουκ επ' άρτω μόνον ζήσεται άνθρωπος», υπενθύμισε σε όλους όσοι θεωρούν τον άνθρωπο μόνο ως homo economicus τις υλιστικές παρωπίδες τους. Πώς εξηγείται, όμως, το παράξενο αυτό φαινόμενο; Η ανθρωπότητα γνωρίζει εξ αρχής πως η υπερβολική ψυχανάλυση δε φέρνει την ευτυχία. «Αναρωτήσου αν είσαι ευτυχισμένος και αμέσως θα πάψεις να είσαι» έγραψε ο Τζον Στιούαρτ Μιλ περισσότερο από 100 χρόνια πριν. Για τους διανοούμενους το κυνήγι της ευτυχίας είναι κάτι ανάρμοστο για έναν καλλιεργημένο άνθρωπο. Η αγωνία και η απογοήτευση εκλαμβάνονται ως χαρακτηριστικά του εμβριθούς στοχασμού και η καλοπροβαρισμένη συνοφρύωση ως «σήμα κατατεθέν» του.

Με τη συνειδητοποίηση ότι «ο πλούτος δε φέρνει την ευτυχία» ζητείται πλέον ένα νέο μέτρο για την ανθρώπινη ανάπτυξη. Η σημερινή κλίμακα, ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ταξινομεί τα χωρεί με βάση το κατά κεφαλή εισόδημα, το ποσοστό γνώσης ανάγνωσης και γραφής και τον προσδοκώμενο μέσο όρο ζωής. Αυτά

τα κριτήρια - τι έκπληξη ...- επέλεξαν άνθρωποι με υψηλό κατά κεφαλή εισόδημα, υψηλά επίπεδα γνώσης γραφής και ανάγνωσης και υψηλό προσδοκώμενο μέσο όρο ζωής. Στο δείκτη αυτό μια χώρα με μεγάλο ποσοστό αναλφάβητων και βραχύβιων αγροτών βαθμολογείται στην ουσία με μηδέν. Μια χώρα νευρωτικών με δύο διδακτορικά έκαστοί, που ζουν ως τα 90 χρόνια τους, βαθμολογείται με άριστα. Οι Μπακούτου, φυλή του Κογκό, ανέκαθεν θεωρούσαν τη λογική του λευκού ανθρώπου λιγάκι «παλαβή». Τον αποκαλούν «νυχτερίδα που αποφασίζει να πετάξει, αλλά δεν ξέρει που να πάει».

Αν πιστέψουμε την ιστορία του επιχειρηματία και του ψαρά, σύμφωνοι με τους Μπακούτου είναι και κάποιοι Μεξικανοί. Εποχή διακοπών σε ένα ψαροχώρι: Αμερικανός επιχειρηματίας παρακολουθεί ντόπιο ψαρά να βγαίνει από τη βάρκα του με μικρή ψαριά. «Γιατί δεν μένεις λίγο ακόμη στη θάλασσα, να πιάσεις περισσότερα ψάρια;» ρωτά ο επισκέπτης. «Μ' αρέσει να περνώ την ώρα μου με τα παιδιά μου, να παίρνω τον υπνάκο μου με τη γυναίκα μου, να παίζω κιθάρα με τους φίλους μου», απαντά ο Μεξικάνος. Ο Αμερικάνος δεν εντυπωσιάζεται. «Αν δούλευες σκληρότερα, θα μπορούσες να αγοράσεις και δεύτερη βάρκα κι ύστερα ολόκληρο στόλο, θα μπορούσες να γίνεις επικεφαλής μιας μεγάλης εταιρείας, να μετακομίσεις στη Νέα Υόρκη και να μπεις στη Γουόλ Στρητ. Στο τέλος θα μπορούσες να πουλήσεις τις μετοχές σου και να γίνεις πάμπλουτος». «Κι ύστερα, σενιόρ;» ρωτά ο ψαράς. «Ύστερα έρχεται το καλύτερο» απαντά ο επιχειρηματίας. «Παίρνεις σύνταξη. Μετακομίζεις σ' ένα μεξικάνικο ψαροχώρι. Παίρνεις τον υπνάκο σου με τη γυναίκα σου και παίζεις με τα παιδιά σου...».

(ελαφρώς διασκευασμένο από τον ημερήσιο τύπο)

A. Να αποδώσετε το κείμενο σε 120 λέξεις.

[Μόρια 25]

B1. Ποιο είναι το θέμα και ποια η θέση του συγγραφέα;

[Μόρια 7]

B2. Ποιους τρόπους πειθούς χρησιμοποιεί;

[Μόρια 8]

B3. Ο συγγραφέας για να πείσει τον αναγνώστη χρησιμοποιεί πέραν των άλλων και στατιστικά στοιχεία. Πώς κρίνετε γενικότερα τη χρήση στατιστικών στοιχείων; Θεωρείτε ότι πρέπει να είμαστε επιφυλακτικοί απέναντι τους ή όχι;

[Μόρια 10]

B4. Να δώσετε τη σημασία των όρων ώστε να φανεί η εννοιολογική τους διαφορά:

ευημερία
ευμάρεια
εξαρχής
καταρχάς
παρωπίδα
προσωπίδα
επιλέγω.....
εκλέγω.....

[Μόρια 10]

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

«Ο απώτερος σκοπός του ανθρώπου σε κάθε κοινωνία και εποχή, είναι αναμφίβολα η ευτυχία. Με βάση ποια κριτήρια θα χαρακτηρίζατε έναν άνθρωπο ως ευτυχισμένο; Με δεδομένο ότι ο σύγχρονος άνθρωπος απομακρύνεται όλο και περισσότερο από την ευτυχία, αναζητήστε τα αίτια αυτού του φαινομένου.»

[Μόρια 40]

Επιμέλεια: Τσίρου Όλγα- Φιλολόγος